

УДК 622.272

Васильчук С.С. студент гр. 184М-16-3 А*(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» м. Дніпро, Україна)***Науковий керівник: Дичковський Р.О., д.т.н., професор, професор кафедри підземної розробки родовищ***(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» м. Дніпро, Україна)*

КОРУПЦІЯ В ГІРНИЧОДОБУВНОМУ БІЗНЕСІ В УКРАЇНІ

Однією з причин, що стримує темпи і об'єми видобутку вугілля в Україні є низька ефективність використання гірничо-видобувного обладнання при роботі його в полях різної напруженості. Відсутнє необхідне наукове обґрунтування параметрів управління гірським тиском та недостатньо враховані в технологічних схемах очисних робіт особливості структурної будови зон нестійких вмішуючих порід [1, 2]. Іншим стримуючим фактором є прямо «не пов'язані» із технологічними процесами видобування соціальні, економічні та політичні відносини на регіональному та національному рівнях нашої держави.

Одна із особливостей гірничодобувного бізнесу є надзвичайна залежність від економічного і політичного клімату в країні, а також соціальна стабільність у цих регіонах. Як правило, шахти є практично єдиним місцем працевлаштування населення. Уся промислова діяльність на цих теренах провадиться пов'язано із функціонуванням шахт. Відповідно, для ефективної роботи у цій сфері необхідно вчасно і ефективно реагувати на зміни у законодавстві і враховувати місцеві особливості бізнес клімату. Усе викликає певні відносини у рамках діяльності об'єктів гірничодобувного комплексу.

На сьогодні Україна переживає роки активного розвитку економіки і становлення демократії, що неминуче супроводжується зміною законодавства і боротьбою з корупційними схемами які існували в умовах пострадянського минулого. Для подальшого економічного розвитку України, а також для ефективної взаємодії зі службами державного контролю гірничої галузі необхідне чітке бачення існуючих проблем і розуміння того які умови повинні бути для стабільного ведення гірничодобувного бізнесу в країні. Згуртованість і взаємодія усіх учасників гірничодобувної галузі також допоможе у формуванні спільної позиції, яка в свою чергу допоможе у лобіюванні спільних інтересів на державному рівні в умовах демократичного політичного режиму.

Законодавство України яке контролює гірничу промисловість кардинально змінилося у лютому 2016 року [3]. До цього часу для отримання спеціального дозволу на видобуток корисних копалин необхідно було підготувати великий перелік документів, який давав право взяти участь у тендері. Всі ці документи готувалися в певних державних структурах. Претендент сам звертався в усі ці відділи. Видача будь-якої довідки затягувалася на невизначений термін. Для прискорення вирішення цих питань доводилося давати хабарі, при чому, дані суми з кожним разом зростають.

Важливо є те, що у тендері приймають участь завчасно відомі бізнесові структури. Нажаль, саме законодавство нашої держави на цьому етапі спонукає гірничодобувні підприємства до зловживань, оскільки найбільш доречним участь у тендері є найбільш близько територіально розташованих шахт. Проте, тендерна процедура дозволяє взяти участь у цьому процесі будь якій бізнес структурі. Відповідно досить часто, з'являються, так звані, «фірми одностенки», які суттєво заважають ефективному встановленні найбільш доречну юридичну структуру, що здатна ефективно видобути ці запаси.

Після лютого 2016 претендент повинен заповнює заяву на участь у тендері. У ньому він вказує свої дані і родовище, яке збирається розробляти. Усю роботу зі збору необхідних документів виконує державна служба без участі самого клієнта. Протягом 60 календарних днів ця структура зобов'язана видати висновок і призначити дату проведення аукціону.

Отримати ліцензію можна і без аукціону, якщо геологічні дослідження і підрахунок запасів проведені претендентом за свій рахунок.

У 2015 році був прийнятий закон про поділ податків. Тепер ряд податків йде у місцевий бюджет. До них відносяться:

1. Податок на нерухомість;
2. Податок на землю;
3. Рентна плата за користування надрами;
4. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО);
5. Екологічний податок.

Тепер місцева влада зацікавлені у відкритті нових гірничих підприємств і в стабільній роботі уже наявних. Це позитивно впливає на відносини у системі «місцева громада – промисловий об'єкт».

При становленні України як незалежної держави проводилась процедура приватизації землі. Дана система поділу ділянок дала можливість придбати у тимчасову власність значні терени поверхні індивідуальним користувачам. Території ділилися на паї без урахування наявності корисних копалин у надрах під ними. Ряд підприємливих людей оформляли договори оренди земельних ділянок на термін до 50 років. При необхідності проведення гірничих робіт на цих територіях доводилося викуповувати у них право оренди на землю по багаторазово завищеними цінами. Це надзвичайно негативно впливало на можливості розвитку видобувної діяльності. Що у свою чергу, мало негативний вплив на паливно-енергетичний сектор нашої держави та розвиток економіки у цілому.

Нині Верховною Радою України прийнято закон, який регулює ці питання. Держава призначає ціну одного гектара, виходячи з місця розташування паїв, якісних показників земельних угідь і економічної значущості родовища для розвитку країни. Це урегулює відносини між підприємствами та землевласниками, а також значно спрощує процес відкриття шахт, відчуження земель та проведення гірничих робіт.

Попри деякі зміни у законодавстві залишається ще велика кількість факторів у існуючому законодавстві, які, в першу чергу, залежать від недосконалості судової системи і законодавства, яке обмежує зв'язки деяких представників бізнесу з держструктурами. Це породжує нерівну конкуренцію і обмеження для відкриття нових гірничодобувних підприємств. Ці проблеми потребують подальшої роботи і залежать від загального розвитку демократії в Україні.

У подальших своїх дослідженнях автори цієї роботи планують провести аналіз європейського, північноамериканського, південноафриканського та австралійського законодавств, які регулюють вищенаведені процеси. У результаті будуть виокремлені ініціативи, які можуть бути впроваджені в Україні і дадуть можливість максимально забезпечити інтереси гірничодобувних підприємств та місцевого населення з метою стабільного розвитку економіки нашої держави.

Перелік посилань

1. Дичковський Р.О. (2010). Високо механізоване виймання тонких вугільних пластів в зонах структурних змін гірського масиву Львівсько-Волинського басейну. Д.: Національний гірничий університет. 104 с.

<https://www.infona.pl/resource/bwmeta1.element.baztech-article-BSL9-0046-0013/content/partDownload/9cb800de-51d1-3179-891e-4fe63214435f>

2. Дичковський Р.О. (2013). Наукові засади синтезу технологій видобування вугільних пластів у слабометаморфізованих породах. *Видавництво НГУ*. 38 с

http://scihub.nmu.org.ua/handle/NMUUA_2310-8339/132

3. Гірничий закон України / електронний ресурс, доступний за посиланням: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>